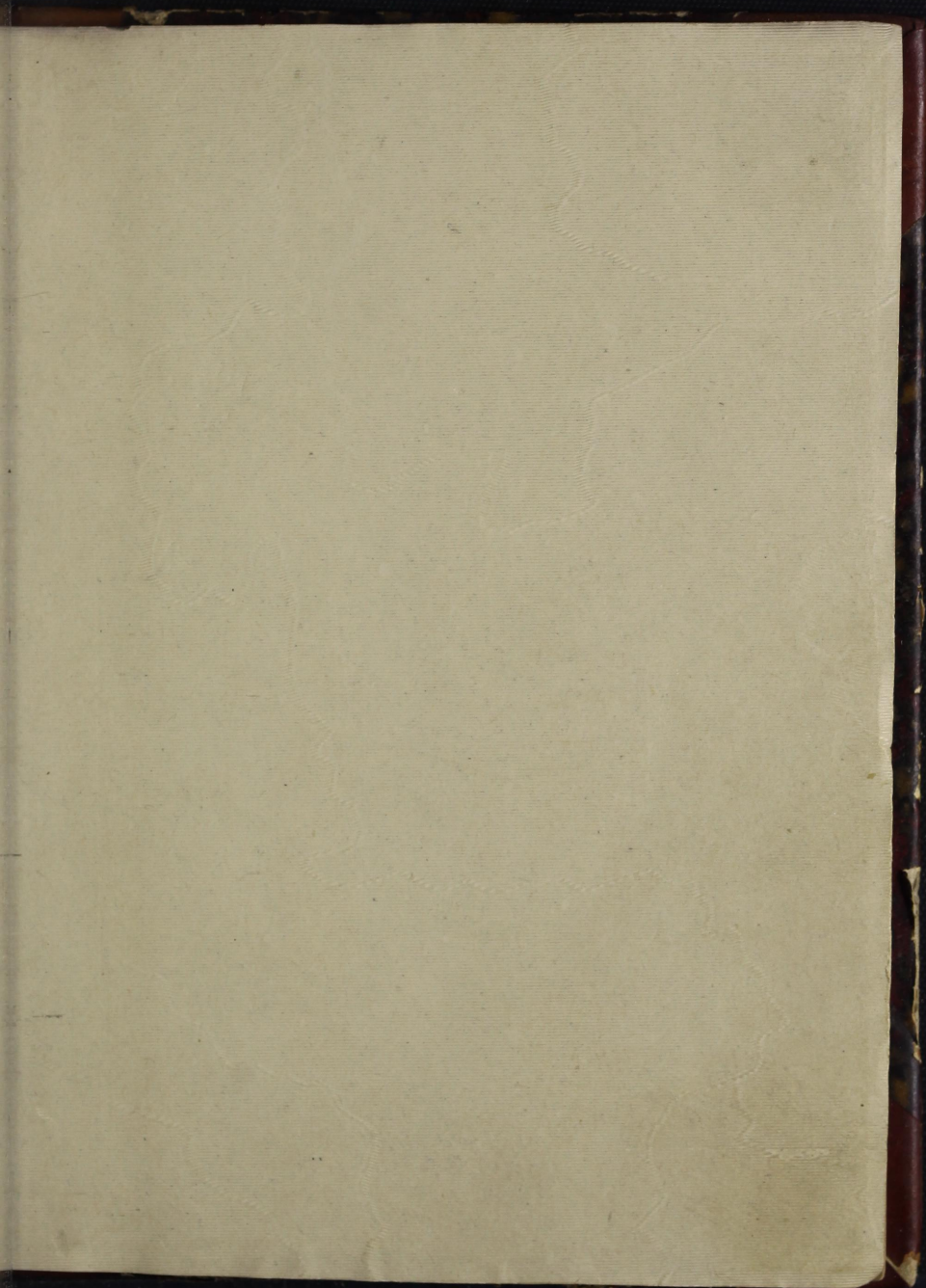

Emr. Qu.

250.

R.Mr. Qu.

250.

185

E I S,

A. 13. F.

z:

A. 7.

DI AI AE

EG DOLGAI.

sromláfa, Troiaiak bu-

gyút, Hadok Olaz or-

rofnek eredeti, nagy

feckel meg

k.

Notára:

ltunk Sandorrol, &c.

185

F A N

David Guttgesel

l.

endőben.

185

~~A. 12. 12.~~ ÆNEIS, ~~A. 12. 12.~~

az az:

~~A. 7.~~

AZ TROIAI Æ

NEAS HERTZEG DOLGAI.

Melyben Troia vétele es romlása, Troiaiak bu-

dosások ÆNEASSAL egyút, Hadok Olaz or-

szágban, es Roma városnak eredeti, nagy

szép dizes versekkel meg

iratik.

Ezzen Notára:

Iollehet nagy sokat szoltunk Sandorrol, &c.

BARTFAN

Nyomtattatot Daudid Guttgesel

által.

1582. Eztendőben.

In Capitibus versuum hæc sunt
Carmina:

Scribere bella, æternum excidium, Dæo ducente,
Romanos, progeniei Romanæ, digito cœpit
Dulcisonas Huztus fides plectraquæ mouere.
Longaquæ pereurrens veterum primordia Regum
Per priscos cantu numerare Troianos.
Quæquæ canunt aliij plenis miracula buccis,
Angustè referens ore canit Hungaro Petrus.
Percupiens Petrus Regnorum exponere situs.
Et nunc Troianus veniens Cartagini Hæros,
Arfit amans Dido, magno nupsitquæ
Re incautam, impudens cogente furore,
Infert se rogo, cantus testudine plectit.

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

IN ANNO

MDCCCXXXIII

Die 8. Martii

ELSŐ RÉZ.

Troia veszéssének oka, Görögök hada Troiára,
és Troia meg vétele.

EN mostan beszéllem az Romaijakat,
Pogánágban történt szép czoda dolgokat,
Elkezdem Troiainaknak romlásokat,
Es Romaijaknak onnat származtokat.

Sőt hogy ha valami éktelen történnék,
Írásomban ha mit nem keduellenétek,
Nékem meg boczásson abbol kegyelmetek,
Mi modon éltének vgy szollók tünéktek.

Király régen Archadia földén vala,
Olaz Dardanusnak azt neuezik vala,
Egyszer az tengerre barkába ő szálla,
Tengervize ragada iut Asiába.

Rettene ezzen ő, mert szép hazaiába
Lehetetlen tenni az Olaz országba,
Ra gondola magát ott meg házassula,
Egy Király leányát ő házassul hozza.

Im lén az Aszszontul egy férfi magzattia,
Kit Trofnak neueze, de Király meg hala,
Tros fel neuekeduén egyszer ezt gondola,
Egy igen nagy várost hogy ő fondáltatna.

Bölcszen el kezdette azt el-is kéfzeite,
Eő magárol várost Troiának neueze,
De ez-is meg haluán fia lén helyébe,
Kit llusnak hittak egy kő Várat szerze.

A ij

Ez-is

Ez-is ő-magáról nevezte Házát,
Ez után-is fokban bírák az Országát,
Elvégre Priamus vége birodalmát,
Az Ilium várat es igen nagy Troiát.

Rettenetes de csak ennek lón az űdő,
Világ kezdetitől fogua ennij eztendő,
Három ezer s-nyoltz száz tellyes hét eztendő,
Hecuba afzzonnyal tiztes feleségő.

Egyszer hát ez Afzzony mikor terhés volna,
Ifzonyodo álmodt ő ágyában látá,
Egy egő űszeget hogy szűlt volna látá,
Mely mia tőueből kiégne szép Troia.

Beszélleni Afzzony ezt kezdé Királynak,
Rettenuén az Király meg hadgyá Afzzonnak,
Valami leszen az reia gondollyanak,
Azt mind az ideig szűuőkben titkollyák.

El iuta szűletésének ideie,
Egy szép fiu magzatot ez világra szűle,
Ezzen meg háborodék Király szűuebe,
Nem tud mit tennie, Afzzonnyal beszéle:

Láttiuk az Gyermekeknek szép ékes ortzaiát,
Meg vènhettem szánom én kis magzatomat,
Hiszem hogy az Isten viseli gondomat,
De en nem nézhettem magtalan voltomat.

Lenne talám ez nagy romlásunknak oka,
Ki mia el égne tűzzel az szép Troia,
Iob meg hallyon, egy hű emberre biza,
Hogy szörnnyű halállal Gyermekeg halna.

Az

Az kí vífzi valá az Király magzattiát,
Igen keferúluén Gyermekeknek szép voltát,
Egy erdőben néki meg vete kis ágyát,
Páztorok fel tarták az Király fiát.

Az Páztorok ötet Parisnak neuezék,
Eő ifiufagában hire neuekedék,
Páztorok közt erősb nincz azt hirdeték,
Mely hir nagy Troiába hamar érkezék.

Erős vitéz Hector nagy Troiában lakék,
Nagy czodállatosnak ereiét beszéllék,
Parissal az egyfzer bayt vini keredzék,
Meg győzé, es Paris fogua viteték.

Tuttára ezt adák Priamus Királynak,
Parist nagy hireiért Troiába bé hiuák,
Király meg ismere ötet magzattiának,
Nem tudgya mit tegyen, Troiában marazták.

Egykor Pileus Király Thessalia országban
Mikor lakik vala nagy kazdagfágában,
Az szép Thetis Afzont házaflul meg hozuán,
Sok országbol lének Királyok az názban.

Reia gyűltek vala Wraak s-Afzony nepek,
Eördőgi tudományokban nagy bölczek,
Kiket pogánfágban velték Isteneknek,
Mert hatalmas vala ő czeleködetek.

Nagy szép Venusafzony, Iuno, es Minerua,
Es mind az vendégek már vigadnak vala,
Kit az Pello es Mars ott irigylik vala,
Mert őket lakásba nem hitták vala.

Vala azért gondgya Pellonak es Marsnak,
Az vig lakodalmot mint meg bonthatnák,
Es egy arany almát küldnek Afzzonyoknak,
Kit az három közzül leg szebnek adnák.

Mindenik kiuánya az Almát magának,
En érdemlem, hárman mind azt kiáltnak,
Oztozni Afzzonyok raita nem tudnak,
Parist Menyeközösek köz birouá fogák.

Eggijk afzzony Iuno az Parisnak suga,
Itéld nekem csak az arany Almát monda,
Mind hatalmasb vagyok ezzeknél így szolla,
Országokat adok tezek nagy Wrrá.

Csak nekem itéld azt Minerua mondgya,
Nálamnál az Iuno hatalmasb noha,
De nálamnál Eizesb s-bölcszeb ki volna?
Bölcszen én taneitlak iöuendö mondáfra.

Szép Venus afzzony-is ezzek vtán suga,
Paris im iol hallod mit két Afzzony suga,
Az mit ök ígérnek ne néz semmit arra,
Mert elég Országod Eszöd vagyon, monda.

Csak engé mondg szebnek s-ad az arany almát
Szépségödhöz szörzök én illendö társot,
Meg szörzöm teneked Görög szép Ilonát:
Eörömében Venusnak itéle az Almát.

Im mely nagy gyűlöfég köztök meg indula,
Venusra Afzzonyok bofzonkodnak vala,
Te vagy szeb közöttünk, így zugodnak vala,
Parisnak az Leánt ezért szörzöt vala.

De lám

De lám hogy az Paris Leányért indula,
Az Lacedemonba tengeren el iuta,
Mely Görög országban egy fő város vala,
Eözuegy Királyné afzony ott lakik vala.

Ilona szép leány ez Afzonyé vala,
Egy Görög Királynak kit ő iedzöt vala,
Leánnak szépségét mikor Paris látá,
Sok néppel városba ottan bé ment vala.

Vakmerőképpen ott Leánt el ragada,
Hartzolának velle de vizre bé futa,
Troiaába nagy vigan Leányual meg iuta,
Az Görög Királynak ez lön boszfufaga.

Mondhatatlan igen Király busúlt vala,
Sietféggel egy nagy Hadat gyűytöt vala,
Egész Görög ország mind fel zendült vala,
Troiat Ilonaért Parisra meg szállá.

Demophoon király egy haddal fegélle,
Agamemnon s-Pirrus ő melléie iöue,
Achilles, es Nestor, Vlyffes el iöue,
Ezer két száz s-két hayockal reia méne.

Erös hartzok egy-más közöt ott léuének,
Es ieles vitézek s-fő emberek veszének,
Algyúk es puskáyok meg nem volt nekiek,
Számfszeriy, parittia csak vala lóuéfek.

Oly fok viadalhoz valo szép fzekerek,
Szépen àhoz valo hágijto geréllyek,
Gerendákból ók Koffokat szörzettek,
Erös kőfalokat azzockal történek.

Derek

Derek oltromokat már lokat tevének,
Kickel az Görögök csak semmit nyérének,
Sok országból Troiát mert meg segeiték,
Az kik Priamusnak iámborfágát vevék.

Vala Napkeletről vitéz Refus Király,
Szereczen országból Vala Memnon Király,
Vala Penthesilea aszfony Scythiabol,
Priamusnak tárfa az ÆNEAS Király.

Cziggedenek meg faradának Görögök,
Alnokfágot fokszor ízörzének közöttök,
Troia vételére kickel az Görögök
Nagyon igyeközüén keufet nyérének.

Ezt Görög vitézek nag ízégyennek tarttiák,
Hogy ha Troia alol kely ki ízalaniak,
Maid tiz eztendeíg kit erőssen vitták,
Illyen álnokfágot vegre el gondolnak.

Nem akaria Isten mind csak azt kiáltkak,
Mij kezünkbe adni várat szép Troiának,
Io Istene vagyon az ifiu Parisnak,
Nagy emleközetit hadgyuk itt Hadunknak.

Tőnek áldozatot Pallas szent Aszzonnak,
Eő oltalmazoia mert az szép Troiának,
Haragiát ő rollok el vegye kiáltkak,
Kiért nagy fa Louat meg faragtatának.

Ennek mondgyák szertelen ő nagyságát,
Festéckel meg szijnlék kiuól az oldalát,
Az torkán meg hatták egy kis ál aytoczkát,
Egy nehány száz emberrel tölték meg hasát.

Rako-

Rakodának belé mind fő fő emberek,
Tyfandrus, Steneleus, Vlyffes ott vellek,
Athamas, Makaon, Pirrhus bé menének,
Troas Görög király, es Epeus közöttök.

Ottan derék Tábor ini mind el indula,
Hogy haza menének azt tettetik vala,
Tenger szigetiben meg szállonak vala,
Troiabeliék ezt nem értik vala.

Mind kiczin s-nagy igen órúl az Troiában,
Már meg szabadultak azt vélék városban,
Az Tábor helyére ki iőuének fokban,
Kerülik, czodálnak az Lonak nagyságán.

Az éggijk azt mondgya: De mire valo ez?
Az másik azt mondgya, Im mely szép marha ez;
Az város kapuyán hogy ha bé férne ez,
Ez egész világon nagy czuda lenne ez.

No harmadik szolla az nagy fokafágnak,
Furiuk es meg lássuk mi voltát ez Lonak,
Vagy gyuiczuk fel, va'g vessük a nag haboknak,
Ne hidgyúnk Görögök szép ayandékának.

Oly nagy dulfulással az Neptunus Papia
Várbol város által ez helyre szagulda,
O szegény bolondok ezt kiálttia vala,
Görögöket lám mij meg ismertük vala.

Sőt ellenség el ment azt aleittiátok tú,
Eő álnokfágoktul auagy nem feltek tú?
Talám veszedelmönk nem gondollyátok tú,
Ne hidgyetek nekik, az népet vgy kerü.

Pap ezeket monduán ő fáyát fel veté,
 Lonak oldalába az kopyát öklelé,
 Az Lo ő-magában vgyan meg-is zenge,
 De Népnék el fordúlt efze es elméye.

Rolla nem tudának semmi iót vegezni,
 Zaygással Páztorok im kezdének iünni,
 Egy Görögöt kötue az Királyhoz vinni,
 Kit mezön meg fogták kezdék azt czudálni.

Oly nagy fohazkodált fogoly tefzen vala,
 Priamus királyhoz mikoron bé iuta,
 Görögöktől erre boczáttatot vala,
 Troiát el arullya így oktatot vala.

Gondolt álnokfággal így szolla Királynak,
 Minden felől csak iay nékem nyomorulnak,
 Görögök közt vagyok én fia halálnak,
 Elöttöd is haytom feyemet halálnak.

Ezzen kőfereguén Király az Wrackal,
 Igyen meg szolleitá az foglyot szép szoual,
 Mond meg azt houá még, es mi nemzet volnál,
 Fogoly így felele nagy okos modgyáual.

Néktők bizonyában most elő számlálom,
 En dolgom minemű azt nem titkolhatom,
 Görög nemzet vagyok én igazán mondom,
 Sinonnak neuze ő házánál Atiám.

Engem szegény Atiám hogy ide boczátá,
 Egy Palamedesnek engemet ayanlá,
 Kinek hírét neuét nagy fok iámbor tudgya,
 Nem iámbor Vlyffes az ki el arulta.

Ez Hadba

Ez Hadba mert mikor fel hirdetnek vala,
Vlyffes ő-magát ott tējué bolondá,
Sok fele állatot ekeyébe foga,
Czuda keppen mezőt azzockal meg szántá.

Illyen álnokfágot sőt azért gondolá,
Ne kellyene hadba el menni Troia alá,
Palamedes Wram raita meg próbálá,
Ha igaz bolondfág szállot volna reiaá.

Ragada Vlyffesnek egy kis magzattiát,
Szánto vas eleibe vete az kis fiát,
Vlyffes fel ránta hamar eke szaruát,
Meg ielenté ezzel csak nagy rauazfágát.

Őt készereiteték az Hadba el menni,
Boszuzfágát de nem akara el nyelni,
Egy álnok leuelet gondola iratni,
Mely által Wramnak el kely vala vezni.

Mellyet iratot volt Király te szauaddal,
Hogy fogadtrad volna nagy ió akarattal,
Hozzád valo hűségét nagy fok ió aranyual
Meg fizetted néki fok talentomockal.

Az Görög Királyhoz mikoron viteték,
Nagy esküvéseckel nem menekődheték,
Mert Vlyffes vizzont ezzen meg esküvék,
Most-is nálla az pénz csak hogy meg keressék.

Nám reia az éyel Vlyffes gondolt volt,
Eyel sátorához Palamedesnek ment volt,
Egy sákban Aranyat es sok szép pénzt vit volt,
Mellyet reytek helyre sátorba vetet volt.

Az Vlyffes beszédére ott meg keressék,
Talentum aranyat sátorban meg lelék,
Méltatlan halállal én Wramat vezték,
Ezzén az én szüuóm meg keseredék.

12
Ezzen éyel nappal mikor firok vala,
Es sokszor Vlyffest meg fenyegetem vala,
Boszzumat állanám azt beszéllem vala,
En reiam is azért nagy haragia szálla.

De miért beszéllem én mostan ezeket?
Töllem tudakozuán tú az Görögöket,
Meg öllyetek bátor inkább most engemet,
Görög nép kőszóni tú-néktek veztemet.

Inkáb Király annál tudákozik vala,
Senki nem bánt, vgy mond, es biztattia vala,
Vlyffessel mint iárt azt kérdezi vala,
Mint akadot kézbe hogy ő meg mondana.

Gyakorta akartunk mij innét el menni,
Troia alol kiki hazánkba ozlani,
Sokszor tenger kezdet reiank meg áradni,
Télben pokol idő nem hadgyot indulni.

Immár most vgyan el tekellők magunkban,
Pallas szent Afzonyhoz ég embert boczátuán,
Adgyon oly tanácsot iőuendő mondásban,
Mint mehetünk haza Troiát ide hadgyuán.

Tanoság ilyen lén Pallas szent Afzontul,
Tú mikor Troiára indulátok hazúl,
Nem fere el Agamemnon egy vadomtul,
Szaruasomat meg lőué az kéz-iyéből.

Oly

Oly nagy boszuszágom ezért lén reiátok,
Szelet nem boczáték tengeren reiátok,
Míg nem ember vérrel nekem áldoznátok,
Kegyelmességemből Troiát meg szállátok.

Czak most-is énnekem tú vgy áldozzatok,
Nagy io szerenczéuel tengeren járhattok.
Az Kóuet el iutuán hogy mij ezt meg hallók,
Kit kellyen meg ólni nagy fokban kiáltók.

Oly nagy haragia rám Vlyssesnek vala,
Mondám mint vezthessen arra gondgya vala,
Annij fok nép közöt engem meg ragada,
Io ez áldozatra ezt kiálttia vala.

Engem kegyetlenül ott meg kötezésnek,
Szómemet bé kótuén oltárhoz viuének,
Meg rántám karomat, ottan az kötelek
Szakadának rollam, én vgy el szaladék.

Parttiára tengernek csak gyorsán sieték,
Semling es nád közöt nagy fokot budosék,
Az Görögök elöt én igy el szaladék,
Vtánnok Atiámhoz el menni nem merék.

Immár Király tekincz nagy nyomorúságom,
Sem az Görögök közt ninczen maradásom,
Itt-is csak felfegyed lehet én oltalmam,
Méltatlan voltomért Wram tekincz reám.

Tón kegyelmességet az Király ó-velle,
Hátra kötöt kezét el oldatni kezdé,
Semmit ne fély, vgy mond, csak meg felely erre,
Mij atiánkfia légy halgas kérdésemre.

De ez igen nagy Ló ki s mire valo volt?
Ki gondolta, vagy mi vegre csináltak volt?
Sinon vgy felele mint taneitatot volt,
Kezét őzuetűén mondgyák hog íg szolt volt:

14
Vezzem bizonságra az Napot es Holdot,
Az tū Istentőket, es az én szablyámat,
Immár én nem nézsem az Görög országot,
Igazat beszéllek csak hallyátók szomat.

Láttuk nagy gyakorta tū ió szerenczétek,
Meg ismertük mely igen volt tū-velletek,
Meg ielentik nijluán az tūnnón könyuetek,
Pallas mind addiglan lenne tū-velletek:

Czuda drága képet hallottunk mij ittben,
Kit Pallas ő-maga néktők adta regen,
Troiaában míg állana tizeffégekben,
Titkon tanácskozuán ők nagy szokszor ezzen.

Igen titkon egyszőr im el bé áfsának,
Troia Templomára egy lykat nijtának,
Diomedes es Vlyffes abban indulának,
Az szent Képet ketten Templombol lopának.

Sőt kőzöttünk mikor táborban le tűék,
Az Képnek szóméből veres könyw szerkezék,
Es kezében az kopya ott meg rezkettetéék,
Istennek haragia ezzel ielentetéék.

Ott vala kőzöttünk egy lőuendő mondo,
Calchasnak kit hittunk ez egy igaz mondo,
Ez Kép Görögőknek vgy monda nem méltó,
Mert ismerem hozzánk hogy nem ió akaro.

Nem u-

Ne mulassák el azt Troiába bé adgyák,
Nem mernek bé menni mind ketten azt módák
Calchas paranczoluán ott az fokafágnak,
Istennek ez Louat ők azért csinálák.

Az Ló nagy voltának csak ez lón az oka,
Mert oly méltósága az nagy Lónak volna,
Ha bé nem vihetnék kapun nagy Troiába,
Troiat ne segéllye szent Pallas ió-volta.

Sõt habé vihetnék mind azt mondgyák vala,
Troia Görögökön hogy el hatalmazna,
Peleponesusig őket meg haytana,
Sokat az Priamus ezzeokról gondola.

Hatalmas Királlyok kik velle valának,
Tanáczkban fokát már erről szollának,
Mind igaz beszéde az szegény Sinonnak,
Lám semmi kétféges szaua ninczen annak.

Vigyunk áldozatot azért Neptunusnak,
Talám meg ielenti meggyünk mij az Lónak, —
Ottan Laokon Papot az oltárhoz hiuák,
Város kiüöl tenger parton az hól szokták.

Szép két fiával már az Pap ám el iuta,
Aldozattiát mikor el kezdette volna,
Rettenetes dolog raita történt vala,
Tengerből két Sárkány reiaia iött vala.

Tizteskét Gyermekeit az Papnak meg marák,
Laokont-is szörnyű képpen meg mardosák,
Sárkányok városba az vtán indultak,
Pallas Templomába menének azt láták.

Vgyan

Vgyan ott el hűle látván azt az lok nép.
Az Lo ökleléért ez lén azt mondgya nép,
Méltán eset raita azt kiálttia az nép,
Bé vigyűk az Louat mert azt akaria nép.

46 Szanak az mely kaput ackoron hittanak,
Tenger felől magas keritést le rontának,
Városbeli népeckel ki indulának,
Kötelet az nagy Lo nyakára főyrának.

Ferfiak, gyöngé Szűzek mind rendre állának,
Szép zenekléfleckel az Louat vonyának,
Wrak fő polgárok leg vtol valának,
Házás Atzmony népek Lo körül valának.

Igen nagy Innepet ackoron szörzének,
Szép procelsioual városba bé viuék,
Szintén az piatzra az Louat helyheztek,
Zöld ágackal házakat meg ékösleiték.

De mely nagy vigafság már közöttök vala,
Az Louat kerülüén vgy tanzólnak vala,
Egéz Troia bortul meg rézégült vala,
Széllel mint az holtak vgy fekűznek vala.

Enni innya nem kely az rauaz Sinonnak,
El iára dolgában az mire boczátták,
Aytoczkát meg nijta torkán az fa Lonak,
Fegyueres Görögök mind el ki szállának.

47 Szertelen az várost ottan meg bodeiták,
Város viraztoijt először le vagák,
Szigetben töb Görögöknek ielt adának,
Várost minden felől éyel fel gyuytának.

Piatzon

Piatzon, vtzákon nagy kiáltás vala,
Rettenetes romlás ott kezdetet vala,
Estueli bor mindent el nyomot őlt vala,
Éggijk Király várban ilyen álmod látá.

Lám ez vala társa Priamus királynak,
Kit neveznek vala iámbor ÆNEASNAK,
Látá abrázattiát az meg hólt Hectornak,
Kit az előt régen hartzon le vágának.

Eő haya szakála vérrel őzue tagyot,
Ki monda Æneafnak, hadgy el most álmodot,
Mert tütőket ellenség már mind körül fogot,
Fenekéuel az szép Troia im fel forgot.

Czak szabadulhas ki ez veszedelemből,
Es ragadhasd ki az Szentek képét tűzből,
Tengeren indúly ki maydan ez országból,
Lako helyet kérhetz azért Olaszoktól.

Testében Æneas im meg iszonyodék,
Agyából szökőluén el ki futamodék,
Esze veszet nem tudgya mit czelekődgyék,
Város veszedelmét látuan meg felemlék.

Raggadá fegyuerét azzal el indulá,
Egy Pap eleibe először-is iutá,
Apro báluány Isteneket Pap ólébe kapta,
Houá legyünk immár Æneas azt monda.

Az Pap mint szolhata ezt monda Királynak,
Ez vtolsó napiok az Troiaijaknak,
Nagy siralmas időre iay miként mij iutánk,
Hirónckel neuónckel az fölpre le romlánk.

C   Kegyet-

Kegyetlen Iupiter az iót másnak adta,
Görögök kezében Troiának várossa,
Am az lator Sinon miként el arulta,
Az vtzákat immár mind ellenfeg állya.

18

Vallának egy-mástol igen nagy sirással,
Am egybe talála Troiaij ifiackal,
Ripheus Iphituffal, Hypanis Dunaffal,
Priamus veyéuel vitéz Chorebuffal.

Égyüt halyunk ma meg azzoknak ezt mőda,
Az Hóld világánál Ifiackal indúla,
Az mely ellenfeggel birnak őlik vala,
Fő nélkül sok teftet immár lelnek vala.

Mennek vala ezek szoros kőfal közöt,
Szintén találának artzúl egy Görögöt,
Androgeusnek hitták azt az fő Görögöt,
Körüle látá Király nem sok Görögöt.

Itt az Görög vele őket tárfajznak,
Hól iártok ily késsen monda Æneasnak?
Nyerefeggel lokan immár meg rakottak,
Elzébe veyé hogy nem ió helyen iárnak.

Vinye kezdé hátra az Görög ő-magát,
Æneas nem várá végét ő szauának,
Nodeitá Ifiakat azzonnal azzoknak,
Gondot ada néki mint nem baráttiának.

Első szerenczeye ió lén Æneasnak,
Tanáczúl ezt adá egy ifiu tárfának,
Eöltözünk fel ruhayokba az hóltaknak,
Androgeus fegyuerét meg tartá magának.

Riuás

Riuás firás immár városban nagy vala,
Az ellenség közöt fokat iártak vala,
Egyet, kettőt, nagy fok helyen ölnek vala,
Az nagy Templom felé indúltanak vala.

Egy szép leányát az Priamus királynak,
Kit neueznek vala az szép Kassandrának, 19
Űstökénél fogua hát igen vondozzák,
Gyenge keze, lába, néki kötue vadnak.

Lén kősserűsege ezzen az Királynak,
Görögöckel fokat azzon hartzolának,
Leánt ellenségtől ackoron el kapák,
Görögök ismerék őket Troiaijaknak.

Oly nagy fokban ám vtánnok eredének,
Vágák, ölék, kiket áhól érhetének,
Hárman vén Királyhoz az várhoz menének,
Hát igen ostromlyák immár az Görögök.

Nagy fok laytra falhoz fel támaztua vala,
Eők-is fok nép közöt fel hágtanak vala,
Az várbelieckel fel szorultak vala,
Azzokhoz fel menni ők sietnek vala.

Görögöket fokat ostromon veztének,
Mert egy magas tornyot reiaýok döitének,
De femmiből ellenség meg nem keufedék,
Belől fok aytokat, ladákat törének.

Az Király hazára mikoron iutának,
Kiben suáft riuáft nagy fokat hallának,
Aszfonyok, gyenge Szűzek ott sualkodának,
Az igen vén Priamussal kik ben valának.

Király mint vén ember az kardot fel köté,
Nagy sírással monda ő szép felesége,
Wram, Wram kerlek ne meny tollunk meszze,
Vénseg mia immár nincz erőd fegyuerre.

20 Vénkorunkban Wram ime mire iutánk,
Imhól én wészök szülésem mellyet látám,
Kit mind ez ideig mij köztünk titkolánk,
Im meg vagyon nekünk szép Görög Ilonánk.

Ezzen közben Görög Pyrrhus oda iutá,
Priamuśnak fiát ki kergeti vala,
Atia eleibe mikoron az iutá,
Vén szüleije elöt Pyrrhus őt le vagá.

Priamus az iámbor mikoron ezt látá,
Az ő szablyaiával Görög Pyrrhushoz vágá,
Paysának szinét szablya meg sem foga,
Az vén iámbort Pyrrhus ott wstókón kapa.

Eő meg holt fiának el folyt sok vérebe,
Labárol le eyté Királt ott meg ólé,
Az Hecuba aszzont mint rabiát kötözé,
Æneas ezt haluán magában el húle.

Reméntelen immár csak égyyedül vala,
Egy Templom az várban oly igen szép vala,
Azzon által menni Æneas akará,
Szép Ilona aszzont Templomban találá.

Csak égyyedül Aszzony őmagát meg vontá,
Es az oltár meget el reytezet vala,
Fel geriede ott Æneafnak haragia,
Oh átkozot Aszzony ő-néki így szollá:

Vagyoné

Vagyoné hireddel az mij nagy romlásunk?
Mind te-miattad lén ez nyomorúságunk,
Keduód szerint esék talám mij rabságunk,
Siralomra hozzád az mij vig lakásunk.

Rollunk ha mikor emleközöl házadban,
Fogz ezzel kérkődni nagy vig katzagásban,
Bofzzu lett erőttőd az hires nagy Troián,
De meg láttod mint iárz maydan én miattam.

Régen én hallottam ezt sok jámboroktól,
Semmi diczireti ninczen emberektől,
Ha ki Afzzonyembert fegyueréuel meg öl,
Meg-is iob hogy te-is ne meny ki Troiából.

Æneasnak minden szándéka ez vala,
Annál touáb Afzzont élni hogy ne hadná,
Méreg bofzzu szüuét meg szállotta vala,
Troiaij nagy romlást vgy kesergi vala.

Nagy hertelen Æneasnak édes Anya
Venus afzzony, előtte meg állapot vala,
Edes fiam Æneas, Venus így szol vala,
Mit haragszol, mit szolz így szép Ilonára?

Semmi okot fiam ez Afzzonyra ne ves,
Vódd eszódbe magad ne légy ily versenyos,
Gondoly inkább arra mint én vellem iúhes,
Lássad vén Atiáddal otthon-is mint téfzez.

Vagyon ez világon házadbeli népöd,
Kiczin Iuliusod, te szép feleségöd,
Ez ideiglen oltalmaztam erőttőd,
Nem Ilona hanem Iupiter ellenfégöd.

C iij

Vegyé-

Vegyétek elzetőkbe tú gonoz fiak,
Egy pogán Királyrol maydan mit hallotok,
Mint kellyen az Atiát, Anyát halgatnotok,
Nyomorulságokban tú meg se vnyatok.

22
Világon az Troia igen hires vala,
Kit csak egy Leányért el vettették vala,
Czak keués magáual egy Király marada,
Æneasnak hitták ízép Venusnak fia.

Ezt ó edes Anya hartzon meg kerelé,
Mint edes születtét vgyan kőserülé,
Keri vala házához hogy tekintené,
Atiát s-felesegét iob volna el vinné.

↘ Eő szüuében Király nagy sokat gondola,
Talám tizteffegében ott hátra maradna,
Ha tób vitézek kőzt hartzon meg nem halna,
De azt ó nem szána nezuén vén Atiára.

El indúla Király az Anya előtte,
Atiának házához csak hamar el gre,
Atiát vén Anchifest nyakon meg ölele,
Szóme nagy siráftul ott verrel kőnyueze.

Tégód kerlek Atiám, Æneas azt monda,
Mennyünk ki városbol mely felé iob volna,
Wilyünk vezteg nappal egy erdős hegy allba,
Hízem Isten gondot visel mij magunkra.

Erre vén Anchises így ízolla fiának,
Az kiknek ereyők vagy on ám fuffanak,
Házammal engemet egyyút ma ronczanak,
Eleget élttem már ám bár le vágyanak.

179
Régi

Régi Troiát nékem hiszem az Istenek
Meg tartották volna ó szent kegyességek,
Ha akartak volna hogy én többet ilylek,
Város piatzára főt én-is ki megyek.

Vtzákon keresek halált én-magamnak,
Talám kőserűlnék Görögök raytam halátnak,
Az ó Istenőknek engemet áldoznak,
Nyomorúlt vén embert ęlnie nem hadnak.

Meg adom teremtőmnek ez kis szeleczkét,
Anyámnak mehében kit nékem engedet.
Mint ió fiu Æneas haluán ez beszédet,
Atiának felele vgy mint kőseredet.

Pirúllyon meg ortzám hog ha azt miuelem,
Nállad nélkül semmit ha én czelekődem,
Sőt inkább akarok előtted el veznem,
Legyen tárfaijm közt ió hirem ió neuem.

Reám kész vagyok mindent értőd fel veñem,
Az kegyetlen Pyrrhus had lásson meg engem,
Az mit Priamussal czelekődék néztem,
Szómőd elót vágion az földre le engem.

Igen hamar Iñu fegyuerét raggada,
Ellensęg közibe futnia akara,
Eő szép felesęge lábát ám meg kapa,
Ne hadgy gyermekestől Wram gyáz áruáuá.

Mert oh Wram mostan nem az vén Atiádat
Göndoly meg engemet te házas-társodat,
Mindeneknél inkább te kis magzatodat,
Kinek hadgyod itt kiczin Iuliusodat.

Oly

Oly nag' czoda történék im ott azon közben,
Az vén Anchisesnek kis Gyermekek ölében,
Az mely süuegeczke az Gyermekek feyében
Egő tűzzel az fel lobana feyében.

24 Rettenének vizzel meg ötözik vala,
Nem aluék el az míg ideie nem vala,
Vén ember Istenhöz hogy könyörög vala,
Eghból nagy dörgéssel szép czillag szál vala.

De nagy czoda-keppen az czillag indulá,
Az háztul mint egy nagy kopia hofzza nyulá,
Troia kiuól egy magas Ida hegy vala,
Kék fűsti maraduán az hegyben meg szállá.

Látuán ezt Anchises kezeit fel emelé,
Le eset czillagot imádnia kezdé,
Vala mit akartok már vellem miuelnie,
Kész vagyok Istenek néktök engednie.

Az Gyermekek czudáyán itt ez ielenteték,
Felseges királyfág hogy rá kőuetkőznék,
Vtra indulának ez czillag ielenék,
Æneas így szolla akkor Anchisesnek:

Reiám veszek Atiám erőttöd nagy munkát,
Ier el vellem hadgyunk itt immár házunkat
Reiá veuén szép Orozlán-bőr subáyát,
Vállára fel veué az ő edes Atiát.

Eő vtánna fok szolgálj indulának,
Sok ellenség közöt el ki lappangának,
Város kapuyára mikoron iutának,
Æneasnak szép feleségét ott el kapák.

Gondola

Gondola hogy hátra meg tērien őrötte,
Háza népét hadgyá Ida hegy kőzibe,
Czak eggyedűl Troiába megint hátra tēre,
Feyét akkor vete oly nagy izerenczére.

Vala nagy bánattia ő szép feleségén,
Vén Atiához tēre ismeg nagy sietuén,
Troiaj fok futot népet velle leluén,
Azzonyokat, Leányokat veszekőduén.

Marháual kit ki kaphattának Troiából,
Fel rakoduán onnan indulának hegy allbol,
Fél-felé menének az hegyre az vtbol,
Troiat nézik nem tetzik ki fűró langbol.

MASOD RESZ.

Az Aeneas Királynak budofásában történt
szerenczeyének forgása.

PAranczoluán Anchyses az nag sokaságnak,
Az tengerre nagy fok hayókkal szállának,
Iay fokot budofni akkor indulának,
Fa Baluánnyal kiket Istenőknek hittak.

El iutának Traciának hatarára,
De fokot ez földön nem nyughatnak vala,
Mert nag czuda dolgot mond itt az Chronika,
Kitől meg rettenuén el futottak vala.

Ezt iria Virgilius harmadik könyuében,
Æneas ki száluán az Thracia földén,
Aldozatot Venus azzonnak szórózuén,
Bickáual áldozék egy szép kis hegyeczkén.

D Meg

Meg kély vala oltárt már eköffeiteni,
Zöld ágakat kezdé reiáya szaggatni,
Egy ágat le szeguén kezdé czuda lenni,
Az el szeget ágból vér kezdé ki iünni,

26

Posdula Æneas mikoron ezt láta,
Más ágat-is szeguén vgyan vére iára,
Szerenczéseicz Isten látásomat monda,
Harmadik ágat-is kezéuel meg foga.

Reiá ilyen kiáltás lén fel az földből,
Æneas mit szaggatz meg hóltat az földből?
Ne ferteztesd kezödet az én véremmel,
Nem idegen vagyok te nemzetfögödből.

Inkáb fufs el kegyetlen népek földiről,
Polydorus vagyok az régi Troiából,
Ide küldé Atiám Priamus kinczéuel,
Itt ólének engem meg foztuán az pénztől.

Sietuén Æneas Atiának meg monda,
El mennyenek onnat ezt vegezték vala,
De annak lelkeiért áldoztanak vala,
Pokolba mert addíg az nem mehet vala.

Ezzenközben Troiáijak elő hozának,
Egy egy pohár teyet kit reiá ontának,
Egy egy marok földdel meg ayandékozák,
Enekléssel tizteluén el buczuzának.

Oly igen sietnek onnét el indulni,
Külömb külömb tartományokra budosni,
Delosba mikoron kezdének bé iutni,
Apollo Papiától kezdék ezt hallani:

Sohol

Sohol tú-něktők nem lehet maradástok,
Meg kely keresnetek holot tželt wšfetők,
Ió Olaz országbol iót volt ki Atiátok,
Ott leszen őrócké nagy birodalmotok.

Cretha tartományban azért ők menének,
Ott fok ideiglen le-telepedének,
Egy szép várost Király meg fírat népének
Rakata, tóruént hadgyuán ott az Véneknek.

Az vy várost neuze ő Pergamának,
Almában ielenék ott-is az Királynak,
Oly részét keressé az Olaz országnak,
Olaszszúl kit hinak az Hesperianak.

Nem lén mit tennie felét ő-népének
Meg rakot városban hadgyá hogy ęlnének,
Sok könyhulatással onnan készülenék,
Sok buczú vętellel, es el euezének.

Támada háboru tengeren reiráyok,
Soholt nem kezdének már földet látniok,
Szelek mia lének hirtelen nagy habok,
Akarattiok ellen mennek, immár hayok.

Vala őtőd napia az nagy zurzauarnak,
Nagy mešze hegyeket vgy terzik látnának,
Kóddel fűstőlgenek az mint most-is szoktak,
Euezni kezdének hogy ha ki iutnának.

Nagy munkáual mikor el oda iutának,
Partra az hayókkal ők mind ki szállának,
Ott fzenet rakának hogy meg nyugodnának,
Ime közel oda fok barmot látának.

Vęuék fegyuerőket Barmokat vagának,
Etelhöz mikoron már le rakodának,
Czuda nagy madarak azzomban iutának,
Minemüket soha sem hallottak sem látták.

28

Mődgyák Harpyaknak hog' voltanak volna,
Kiknek abrázattiok mint emberé vala,
Horgos az ő kőrmők de rút bűdös vala,
Minden elől ętelt el kapdosnak valá.

El ragadák ętelt egyfzős-mind előllők,
Mászor-is nem hadgyák békéuel ennének,
Harmadszor meg hadgya Király ő népének,
Fegyuerrel támadgyunk már mij mind ellenek.

Rendel az vitézek le telepedének,
Szórzót ętket esmeg ők elő vęuének,
Harpya madarak el fen kerengének,
Ki vont fegyuerekkel vitézek ęuének.

Az Madarak fellyül alá czapnak vala,
Troibelieket le gannéllyák vala,
Az fegyuer tollokat meg sem fognak vala,
Eket el raggaduán nagy boszuzság vala.

Rayta nagy czudáyok az Troiaijaknak,
Nem meszze az fákra Madarak szállának,
Kiáltuán az éggijk igy szolla Királynak,
Hallyátok mit mondok tú-ņektek Troiaijak.

El mehettek bizony az Olaz országba,
Mert az nagy Istennek az ő fogadása,
De hogy le vagátok az mij barmainkba,
Magunckal-is hogy viuátok országunkba:

Tú addig

Tú addig az földre el ne meheffetek,
Míg nem nagy ehséggel ezt meg fizetitek.
Ezeket meg monduán onnat repülének,
Aldozatot Troiaiak ott szórzének.

Remülő Czudáyok többi közt ez vala,
De nagyob czudákat mond meg az Poëta,
Kikre ő-nékiek menniek kely vala,
Mellyeket az Bölczek irtanak czudára.

Onnan el indúluán eztendő el telék,
Vlyssesnek tartományát hogy el érék,
Sok ellenfeg közöt igen felélmefek,
Lappangának Siciliába menének.

Ily dolgokat irnak Sicilia országról,
Mellyen Troiaiak oly nagy vakmerőül
Szerenczét kifirtuén Epyrus földiről,
Iártak ott az Bölczek meg irták czudáyúl.

Az Siciliát hittak Trinacryának,
Mondgyák Oryások régen ott laktanak,
Azzok feyedelmét Sichannak mondották,
Ki ez földet neuzte Siciliának.

Nem meszze vagy on ez az Olaz országtól,
De az derék tenger ezt el mosta aztól,
Eggijk felől nem folyhat nag Athena hegytől,
Más felől ió Olaz országnak földitől.

Oly nagy sebességgel az tengernek vize
Az hegy oldalt wti habok sebessége,
Szintén az fenékre forog nagy óruénye,
Fel.támaduán benne fel ótlik az Eghre.

Szél mia rettenő vizek mind czattagnak,
Tenger fenekéről oly nagy erek vadnak,
Az föld alatt könykő fok nagyon azt mondgyák
Az víz óruény lykán lang wt fel azt iriák.

30

Karybdisnek hitták ez ilyen nagy czudát,
Ott láthatnak többet tengeri nagy czudát,
Kiuáltképpen mondgyák hog nagyon eg állat,
Scyllának nevezik ezt, imilyen állat:

Vagyon mint leánnak szép gyenge ortzáya,
Az mellyétől fogva mint ha farkas volna,
Az czipkeyén álol mint ha farkány volna,
Delphin hal modgyára nagyon neki farka.

Ez mind éyel nappal hányodik az vízben,
Szép gyenge szauával enekel tengeren,
Sokan kik nem tudgyák mi állat ez legyen,
Eneklésre tartuán oda veznek vizen.

Két czudáya ilyen az Siciliának,
Harmadik az Athena nagy haualsának,
Semmi fa nincz rayta csak az nagy kősziklák,
Az Eghbe fel nőttek mint egy magas tornyok.

Vadnak ezek kőzöt oly nagy mēl barlangok,
Eyel nappal vadnak ott nagy czattogások,
Barlangokból iúnnek nagy febes tűz langok,
Kénkő miat fűró fűstel ők langalók.

Ez helyre Æneas király mikor iuta,
El hűle testében es ecképpen szolla,
Nám bodogok voltak kik most vadnak halua,
Troia kő falajj kőzt mertek meg halnia.

Czak

Czak én marattam volt nagy nyomorúságra,
Az kegyetlen Diomedesnek iob karia
De hogy nem vágot volt le erős Troiába,
Barátijm közt hirem mert nagyob lett volna.

Az Sinois vizét mikor nézem vala,
Vérrel elegyeitet hogy hempelyeg vala,
Atiámfiait ott szömmel látom vala,
Ez veszedelemre éggijk-is nem iuta.

Nem vegezheté el ő szauát ezzenben,
Az szél artzul iuta reiá nagy hirtelen,
Az habok teteyén fel vitetnek Eghben,
Neha mind barkáftul leznenk el fenékben.

Vitorlák, kormányok hamar meg romlának,
Fél oldalt vitetnek szinnel az nagy barkák,
Kősziklákra hárommal fel akadának,
Népek negyedickel mind el burulának.

Nagy fok gazdagfágot az elót el hántak,
Nékik vízben vznak habokhoz kapdosnak,
Romlot hayo dézkákra raggadoztanak,
Aszzonyok s Leányok vgy fiualkodának.

Telnek nag habockal fellyúl mind az hayók,
Duggattiák, foldozzák azt az ió Aszzonyok,
Az mint lehet igen eueznek férfiak,
Sokat már el veztuén ám ki szaladának.

Am ég nap sseg éyel ott mind hánkottanak,
Más napon hog az föld mi voltát czudálnak,
Egy Oryáft Polyphemusnak hittanak,
Nagy kősziklák között hát iú ók meg láták.

Lám

Lám istáp kezében az egy nagy fenyű fa,
Nagy falka iuh megyen az hegyen vtánna,
Páztor módra sípia hönnya alat vala,
Az tenger parttiára ő mikoron iutá:

32
Itt az oktalanság az vízbe bé lépék,
Csak az őwet ere az mélysege viznek,
Troiaijak azzon ott el remülének,
Barkákkal euezni ők el sietének.

Iól látá Orias őket el nem eri,
Az tenger közepin kezd fel állani,
Az tárfaijt hegyből alá kiáltani,
Rettenetes népet látának ott iünni,

Parttián az tengernek ők meg sereglének,
Nagy fokat ő-kóztók ezek vesződének,
Búfultak hogy Troiaijak el mentenek,
Mert ió konczot száyokból most ki eytenek.

Lybia országban immár Troiaijak,
Nagy fok szerenczékről mikoron iutának,
Mind-is hét barkáual csak alig marattak,
Nagy faraduán egy szigetben ők meg szállának,
Ez szigetet tenger kőrös kórnyúl follya.

Az tengerbe haylot egy nagy magas parttia,
Kinek az teteyén egy szép erdő vala,
Az part allyát sem szél sem viz hab nem tarttia.

Nám Achatés kóztók sereny ifiu vala,
Atzél, kouát, táplot csak hamar raggada,
Túzet szörze, Király azt mikor meg látá,
Nijlat es kéziyet vevé fel kariára.

Igen

Igen hamar Király erdőbe siet,
Egy nagy sereg Szarvas égyűt rá bökene,
Kikben hetet az Király niylackal meg eyte,
Etel ital vtán Király-is le wle.

Siralmas szűuőket vitéz társaijnak
Ily szép beszédeckel engeztelé azzoknak,
Szerelmes társaijm már tū mit gondoltok,
Vagy mit kősergettek auagy miért sirtok?

Mit szolhatok bizony az sok szerenczékre?
Főtőket vetétek sok vezedelmekre,
Ez vtán-is megyünk rettenetesbekre,
De ki ment az lsten mindenekből vegre.

Inkáb azzon mostan tū ne bánkodgyatok,
Sőt nyomoruságból mikoron ki iuttok,
Nag' örömmel kérkődue ezt mondhattiátok,
Az Olaz országba mikęppen iuttátok.

Régi Troiát ott kely vyonan meg raknunk,
Istenek ott adnak nyugodalmat nekünk,
Mostani firalmunk ott lészzen örömünk,
Es maradékunk kőzt nagy hiresek lészünk.

Az Király magában noha oly kőserues,
De szép beszédeckel az nyelue oly ękes,
Az ő szolgaijhoz oly igen kegyelmes,
Eő ió erkőlczéről meg mostan-is hires.

E HAR.

HARMAD RESZ.

Honnat legyen származot az Romaij
Birodalom.

34

Czuda nagy hatalmat az Romaijaknak
Eszónkbe vehettiük mi voltát azzoknak,
El múlt eztendőkben kik oda jártanak,
Ez egész világot mikor azzok birtanak.

Vak Pogántság holot mostan wralkodik,
Es az kereztien hűt hól még most nem tetzik,
Számptalan Országok mostan-is rettegik,
Menyország kapuyát mert onnat zörgetik.

Lészen de ez Népnek nagy szégyenvallása,
Isten fia mikor el iű ez világra,
Nem ismerlek tūtőket nekik ezt mondgya,
Mert Troiaj pogántságokat meg vtállya.

Az pokol fenékre Romát el bé nyeli,
Sok lelket régűlta miért hogy ő vezte,
Mert amaz czuda Vad az volt ackit néze
Daniel Prophéta, melyről irt könyuében.

Boszzontatta az Vad mind ęltig Istenét,
Daniel mond néki vas fogat vas kőrmét,
Fegyuerrel, nyeluéuel, nagy sok ártatlanért
Az földhöz fogatot az igaz Istenért.

Vigan hálát adgyunk az igaz Istennek,
Hogy meg ielentötte már mi vóltát ennek,
Ne félyünk hatalmát bátor immár ennek,
Mert ismeretire hozot szent hűtinek.

Kezdet.

Kezdetben sok ezor mondalok voltak,
Sybillák, Prophéták kik ezt meg mondták,
Hogy meg kely lennie az ű hatalmának,
De nagy szörnyűképpen el romlani annak.

Czuda romlásokat es budosásokat
Meg beszéltem eddig az Troiaijaknak,
Már ez vtán igaz vton iárafokat,
Meg mondom immáran prophétiáijokat.

Immár Lydiában az Æneas vala,
Az szép Venus affzony az Királynak Anya
Eyel nappal foházkodással sir vala,
Iupiter kegyelmét igyen keri vala:

Sok Országoknak sembereknek Istene,
Szenteknek ez földön csak te vagy Istene,
Minden hatalomság vagyon csak kezdödbe,
Meny-űtő köuedtől retteg az föld népe.

Az én eggyetlen egy fiam az Æneas
Mit vëtet ellene felfegödnök de lás,
Hogy ily köserues kén es fáratság vallás,
Nem boczátta igért földre sok háborgás.

Nám sok eztendéye te fogadafodnak,
Olaz ország lenne ő meg maradások,
Egy nagy hires Roma származnék ő róllok,
Nap keletig lenne az ő birodalmok.

Gyakorta Troiáról mikor emleközök,
Magamban romlásán mikoron kösergek,
Fogadafid ottan szüüömben űtlenek,
Ezzel nagy siralmat gyakorta enyheitek.

E ij Vay

Váy te nagy hatalmu Izent Iupiter Isten,
Hogy nem könyörülz már te nemzetfegőden?
Nyomorufságoknak ves végét már itten,
Ally meg régi Isteni vegezéteden.

36

Sockan meg marattak ám az nagy Troiában,
Keuesseb munkáual onnat el budojuán,
Bátran élnék immár szép vy országokban,
Nyomorufság immár őket nem buseituán.

Tengereken által az nagy Anthenor ment,
Nagy szép lako helyet ki immár épeitet,
Egy várost Paduának im régen neuzet,
Az tenger közepin fel rakta Velentzét.

El szalat lám régen Parisnak egy fia,
Am az ifiu Franco ió Pannoniába,
Sychan hegynél az szép Duna viz parttiára,
Sycambria várost nagy vigan rakattia.

Egy nagy nemzetfeget immáron boczátot,
Olaz országotúl kiket meg szalleitot,
Íó hirt neuet azzok országának adot,
Mellyet ő-magárol íó Franciának hiuot.

En vagyok te-nékőd egy édes leányod,
En fiam Aneas te-nékőd vnokád,
Vgyan minket illetve az te országod,
Czak Iuno feleségőd meg nem birhatod.

Régi arany Almáért mind ezt miuelié?
Az meg ígért földre te minket igy vízfé?
Sok fogadásodrol igy emléközélé?
Isteni voltodat de nem tekintedé?

Ez

Ez panaszolkodált Iupiter hogy halla,
Eghből kegyelmessen ő tekénte alá,
Szép leányom Venus ne fély ilyen szollá,
Az mit én fogattam meg adom azt mondá.

Feyedelem ki most az Olaz országban,
Latinusnak hiják ő szép városában,
Szép leánya vagyon el-ado korában,
Æneasnak adom én azt házasságban.

Eghbe fel emelem én az te fiadat,
Noha kegyetlen nép lakia az Országot,
Eő ellene támazt rettenetes hadat,
De meg rontuán őket egy szép várost rakat.

Repeső Ascanius amaz kiczin magzat,
Harmintz eztendeig biria ott országát,
Albát rakattia ő vgy mint lako házat,
Az ő nemzetiből szörzők néki leánt.

Eztül két szép Gyermekek néki születtetik,
Kiket Romulusnak s Remusnak nevezik,
Egy nagy Roma város ezektül rakatik,
Világ birodalma ő-nékik adatik.

Nem leszen-is vege város birodalmának,
De ők boszút téznek az Görög országnak,
Vgyan nyakokon iárnak Görög Wraknak,
Troia romlásáért ezek boszút álnak.

Szép Királij magzat el vegre egy leszen,
Iulius Augustus kinek neue leszen,
Arany idő ennek ideiében leszen,
Semmi háboruság ez földön nem leszen.

Sőt na ilyen pogán próphetalait nem hisz,
Hozzunk elő olyant kit kételen meg hisz,
Az menyey felfegnek azt tudom hog meg hisz,
Daniel irásának tudom hogy meg hisz.

32
Soha ez nagy világ egy feyedelem nélkül
Teremtéstül fogua nem volt határ nélkül,
Négy rézre oztaték elein Istentül,
Egy egy réz biraték külömb feyedelemtül.

Szent Danielnek Isten ezt meg ielente,
Egy álmában négy Vad tengerből ki iőue,
Eggijk mint Orozlány olyan az személlye,
Szárnya mint egy Sainak olyatént fekete.

Sőt az második Vad haragos Medue vala,
Kinek nagy szayában három rend foga vala.
Harmadik Vad egy nagy feyű Parduz vala,
Az válából négy nagy szárnya ki nót vala.

Szörnyeb mind ezeknél negyedik Vad vala,
Nem mondhatom képét miczoda Vad vala,
Vas foga, vas kőrme oly kegyetlen vala,
Fogáual s kőrméuel mindent ront vezt vala.

Sőt ennek homlokán szintén tiz az szaru,
Tiznek közepiből, im lásd mely nagy czuda,
Egy kiczin szaruaczka oly nagyot nót vala,
Három szaruá tóból melőlle ki romla.

Szöme, száya ennek olyan mint emberé,
Atkot, szitkot monda sokat az Szentekre,
Mind addig sem szűnék nagy kegyetlenfege,
Mig nem egy arany Szék le téteték földre.

Sok időnek Véne az székbe le űle,
Menyej Angyalok álnak ő előtte,
Az kegyetlen Vadat az Vén meg itéle,
Azt meg őle s az ország lén az Szenteké.

Sőt Nabochodonosor az első vad vala,
Meduének egy rend foga az Cyrus vala,
Darius es Xerxes az kettei vala,
Harmadik vad az nagy Görög Sándor vala.

Sokkal rúttab állat negyedik vad vala,
Vtolso időnek mert ez lén Czáfzárrá,
Romaj Pápaágot ez vad iedzi vala,
De az kiczin szaru az Török nemzet vala.

Soha ez szörnyű vad mind addig le nem szál,
Nyeluéuel kórméuel az Szenteken ez áll,
Míg az szent vén ember az Eghhól le nem szál,
Ki miat ez nagy vad az mély pokolra szál.

Sőt bizonynal mondom én ezt à Szenteknek,
Kik Christus hűtiben mind ez napig élnék,
Meg szabadulásnak itt ne órúllenek,
Mert mind itéletig meg kősergettetnek.

Sok káromlást azzok ellenünk tēzneké?
Az Romától függők mind éltig pökneké?
Más felől az Török nép vagy el sűllyezté?
Eórúlyunk mert Isten őket meg bünteti.

Oly búual bánattal az Æneas király
Fel keluén indula csak másod magáual,
Egy erdőben lépnek ketten Achatessel,
Kezében kéziye marok niylaiual.

Raytok

Raytok elet hagy sok gonoz szerenczében
Mikor gondolkodnék járúan erdő közben,
Gyenge szép Szűz iuta ellenébe szömben,
Hayát ereztette az szélnek mentében.

El fel őuedzette szépen holna alatt,
Thraciáj modra kóttötte puzdráyát,
Fel akkatta Leány gyenge lágy ruháyát,
Mint egy vadáz ember meg kóttötte saruyát.

Közöl el sem iutuán szép szoual így szolla,
Nem láttatoké itt az én társajimba,
Ha valami vadat itt wztenek volna,
Illyen modu vadászokat itt iárnia?

Aeneas szép szoual monda mij nem láttunk,
De te Leány váry meg velled had mjszollyunk,
Ne fies, ne fies olyan igen töllünk,
Mert semmi dologban tégöd nem késlélünk.

Nem emberi abrázat az te szép ortzád,
Sem emberhöz illő te gyenge szép szauad,
Isten aszzony vagy te én mondok igazat,
Azért könyebeicz meg nagy fáratfágunkat.

Inkáb tégöd kérünk mód megezt mij nekünk,
Hól budofunk mostan, es mi földén vagyunk,
Tengeri szél mia ide ki verettünk,
Sok áldozatokat tenéköd mij téfzünk.

Táúúl az áldozat legyen az Szűz monda,
Thraciáj leány vagyok én azt monda,
De keués beszéddel az mely tartományba
Meg mondom budostok az nagy tenger mia.

Hires

Hires ez föld része ez egész világban,
Nincz gonoz szerencze ez tú vtatokban,
Mert tütöket az tenger hozot Africában,
Es hamar ki iuttok egy nagy szép városban.

Vyonan most rakiák városnak kőfalát,
Sőt hallottátoké tú az Phœniciát,
Vagy hallottátoké Carthágo városát?
Annak határában leltetek tú szállást.

Nemes fejedelem Afzony è nagy városf biria
Annak neue Dido auagy szép Elyssa,
Íó keduel ez Afzony bé fogad házába,
Iupiter velletók ki most hordoz oda.

Gallyákon de mostan tú honnét iüttetek?
Mi nemzetek vagytok, auagy houá mentek?
Király foházkoduán így szolla az Szűznek,
Ez világban vagyunk mij kőserues népek.

Am az hires Troiát hogy ha te hallottad,
Benne lakot népet auagy ha te láttad,
Æneas királynak neuét ha te tudtad,
Mely nyomorúságba iuttunk im hól láttod,

Raggadoztunk keués hayóckal ez partra,
Akarnánk euezni az Olaz országba.

Akar kik legyetek nekik Szűz így ízolla,
Isten íár velletók es hordoz íó vtra.

Ott hertelen Leány tóllók el indulá,
Meg iclente magát hogy szép Venus volna,
Nagy kőserues szockal Æneas kiáltá,
De többet nem szollá néki édes Anya.

F

Oly

Oly igen kőfereg Király ő-magába,
Sőt hogy meg tért volna az ő szállásokra,
Hát iámbor Anchises fekszik immár halua,
Vén Atiát temete nagy siruán áldozua.

Parttiárol tengernek Király ió haynalba
Keués fírat népét az vtra indeita,
Czak másod magáual ő-maga más vtra
Ifiu Achateffel, mert Isten hordozza.

Egy sűrő szép kőddel az szép Venus aszfony
Éötet kőrnnyúl vęue vgy mint Isten aszfo ny
Láthatatlan-ķeppen vifele az vton,
Tárfajnál előb iuta bé városban.

Templom felé Carthagoba mikor menne,
Az Királyne-aszfont nagy sok neppel lele,
Királyne-aszfonnak iuta egy vy hire,
Hogy Troiainak iőttek volna az ő földekre.

Raytok szűue esęk im az szép Aszfonnak,
Paranczolattiából ők bé hiuattanak,
Aszfony lába előt ott az Troiainak
Kegyelmet nyerének mint oly nyomorultak.

Vgy ķerdezi Aszfony ő nyaualyájokrol,
Mert már régen hallot vala szép Troiárol,
Egy Iloneus neuő igy szolla leg elől,
Vagyon feyedelműnk az ki iőtt Troiából.

Sok nyomorúságunk aztól meg ęrtheti,
Ha kegyelmességő őt meg keresteti,
Nem tudgyuk houá lett, most ha budosiké,
Az Æneas király kezdte ezt halgatni.

Sok szókkal kegyelmét az Afzzony ayánlá,
Vtakra Királyért küldeni akará,
Æneas az kódból ő-magát tizteitá,
Alázatos-keppen az Afzzonyhoz iutá.

Sok nép czudál vala az vendég népeken,
De Királlyal Afzzony lén ott nagy örömben,
Kézen fogua Æneast ő nagy vig keduében,
Az nép vtat aduán fel viue hazában.

NEGYED RESZ.

Az Dido Afzzony meg szereti Aeneas Királyt. Az Aeneas meg beszéli Dido Afzzon-
nak az ő budosáfsának okát, Es kételen el indul
az Olaz országba, az Isteneknek intések által.
Dido Afzony meg hal nagy szeretetiben.

Ezzen notára: Im mint nyomorodám, &c.

POgán Chronikákból ég szép dolgot módok
Kit mindennek mostan én czudáyúl mondok.
De főkeppen férhöz menő ió Afzzonyok,
Példát venni erről gonozt rám ne szollyatok.
Egy kis peldabeszéd kit tú költöttetek,
Kerkedékön Leányok hamaréb meg esnek,
Mely igaz legyen azt hallyák meg mindenek,
Mert ifiaknak s agnak vagon ily természetek.
Ez széles föld régen három rézre özlöt,
Asiának, Africának hiuattatot,
Europának neuezték az harmadikat,
Mellyekben neueznek hatalmas országokat.

F ij Régi

44
Régi országok közt az nagy Africában
Lakik vala régen az Phoeniciában,
Belus neuó király Sydon városában
Tyruft es Vtikát ki rakatta vyonan.

Czak két magzattia lén Királynak éltében,
Meg hala az Király egy betegségekben,
Fia Pigmalion Király lén az földben,
Dido Elyssa egy huga nagy szépségében.

Vala Herculesnek egy iámbor fő Papia,
Kit Sicheusnak hittak igen iámbor vala,
Elyssa szép leánt az ő atiafia
Nagy gazdagfágért ez Papnak házaseita.

Pap gazdag kinczének oly nagy hire vala,
De minden aranyát földbe ásta vala,
Pigmalion király boszdonkodik vala,
Aranyual ezüstuel hog egy Pap gazdagb vala.

Ime Herculesnek mikor Pap aldozna,
Nijllal által lóue Papot es meg hala,
Gyenge felesége kin vgyan posdula,
Mert Atiafiához ezt soha nem gondolta.

Ezért ő Báttiára boszdonkodik vala,
Soha meg jó szómmel látni sem akaria,
Ez alát fok népet Afzzyon fogad vala,
Egyenlőkeppen Királyt gyűlölik vala.

Nem lehete egyéb dolgában gondola,
Czak szijnnel Báttiával meg békélet vala,
Kóserű sirással Báttiát kéri vala,
Népet küldgyen néki kiuel el indulna.

Siralmat

Síralmat bánatot talám el feleýtek,
Ha keués napokra te házadhoz megyek,
En meg hólt Wramnak hazátúl el megyek,
Kit Király meg haluán indulának seregek.

Pigmalion reménli vala szúuében,
Gazdagság iú hozza kedue keresésben,
De Elyssa Afzzony okos elmeyében,
Hayókra rakoduán indúla az tengeren.

Eó titkon tóltette sákokat főuennyel,
Tengerbe hanyatta illyen beszédeckel,
En meg hólt Wramért áldozom ezzeckel,
Legyen lelke vtán kit kereset két kézzel.

Tanácza az vtán lén fenyegetéffel,
Eó Báttia népének illyen beszédeckel,
Láttiátok tengeren vagyok én sok néppel,
Es kezómben vagytok tú minden erótoéckel.

Raytatok boszúmat bizony most meg állom,
Ha tú vgy nem iártok az mint én akarom,
Sót ha Báttiám neuét valákitól hallom,
Az tenger középet szórnýú halálnak adom.

Velled mind halálíg leszünk ók mondának,
Cyprus szigetibe mikoron iutának,
Szép Szúzek leányok szigetben valának,
Kik áldoznak vala Venus szent afzzonnak.

Szép Leány szúzekben nyoltzuant el kapada,
Száporodnék népe ahól le szállana,
Huga dolgát Pigmalion mikor halla,
Sok néppel vtánna indúla, de heyába.

Rakodék ki Afzzyony azzon Africában,
Az ott valo néppel lakik bátorfágban,
Vegre földet kére ott az tartományban,
Mennijt egy ökör bőrrel bé foglalhatna.

Ez nem fokat tenne lako nép gondola,
Eörök árron föld lén az Didonak adua,
Egy ökör bőrt hozzan mettze keskeny szira,
Azzal foglalt földet Afzzyony tulaydoneita.

Gondolattia okos lén Dido afzzyonak,
Egy várost fondálá mint lako hazának,
Azt kőz akarattól hiuá Carthagonak,
Fogh helye vegre lén mind az egéz országnak.

Nagy romlás történék ezzen idő közben,
Trojának városán Asia földében,
Az Görögök mia lén földre törésben,
Benne valo népek esenek nagy infégben.

Oly nagy romlás omlás vala az időben,
Kinek mása nem vólt föld kerekfégében,
Ez egéz világnak eseti példa lén,
Minden ki hallotta meg szánta szüüében.

Rettenetes infégből kik szaladának,
Idegen országra fokban budosának,
Egy Æneas neuó királlya Trojának
Budosuán iótt vala városába annak.

Viue Dido afzzyony ió keduel hazába,
Mert nyomorufságát esedezuén szána,
Vy czudáyúl régen már Troia romlása
Fel iratot vala Dido afzzyony hazába.

Minden

Minden kegyelméuel ő-magát ayánla,
Lakodalmat szörze vigan vduarába,
Drága gazdagfágát az Afzzony mutata,
Háza fénlik vala fok szépségnek miatta.

Eötuen szolgáló szép leány s afzzony-népek
Fő fő szolgáló nép más rendbe ellenek,
Etkeket aztalra egyfőz s mind le téuének,
Etelhöz italhoz népek le vltetének.

Kis fia Æneas királynak őltözue,
Az gyermek Iulusnak ortzáyán szép szijne,
Fénlik pirofollik atjának őlébe,
Ifiu Dido afzzony kin geriedez szüuében.

Soha nem túrhete Afzzony hozzá hiua,
Az futofo gyerinek vgyan meg raggada,
Geriedező-képpen Afzzony apolgata,
Szüuéből ki esék régen meg holt pap Wra.

Pengése szóllása fok vigaságoknak,
Szerelme, ió kedue iuta az Afzonnak,
Estueig ió keduel sockal mulatának,
Akará az Afzzony mind eggyest innának.

Oly igen beszélget Afzzony Æneassal,
Kérdezi mint iártak az hires Troiáual,
Szerelmes Æneas beszél meg igazzal,
Görög czalárdfágát minden budofsáforddal.

Néköm tertzik vagon most hét eztendéye,
Mitül fogua eset Troia veszedelme,
Attül fogua hól iártatok ez időre?
Eő nagy szerelmében kérdezi mindenekre.

Æneas

Æneas ezt mondgya, kérem felfegedet,
Ne vycz meg neköm régi kőseruómet,
Láttod éyel vagyon ne kery erre minket,
Lehetetlen melyre kery mostan engómet.

Rá onszola Afzzony ó ízerelme miat,
Sok könyhullatással Király kezde szauát,
Valamiben forgot el beszelle dolgát,
Már meg virrat vala hogy vegeze szauát.

Elyssa Didonak de nem kely állonni,
Noha mind az vendég el ozla nyugodni,
Æneas mi voltán czak kely gondolkodni,
Dolgát, szauát, képét, soha nem feleitheti.

Sót nagy gondolkoduán alá s fel iár vala,
Egy atiafi nénnye Anna afzzony vala,
Titkos helyre kézen fogua vitte vala,
Illyen beszédeckel ott tanácskozik vala.

Ides atiamfia Dido mondgya vala,
Mely nag nyughatatlan vagyok én magamba,
Miczoda vendéget hoztunk bé házunkba,
Ki nem esik szúuómból az ember mi volta.

Tókélletes ember az Istentúl vagyon,
Mennij nyomorúság volt az ó nyakokon,
Czudálkozom még-is mely bátran ó vagyon,
Lám fok állufzik még kin nyomorúság vagyon.

Vay ha magamban el nem vegeztem volna,
Hogy férhöz ne mennék Wram hogy meg hala,
Bizony ez emberrel neköm nagy szóm volna,
De vtállatofság nállam házaság ágya.

Soha

Soha nem fzegem meg tőkéllet szándékom,
Hóltomat ezzennel főt inkább akarom,
Szemérmefégőmet hogy nem meg ruteiczam,
Mellyet velle el vit én meg hólt Sicheufom.

49

Éó fzőme bó könyuel így befzélueń lábba,
Anna afzzony szerelmes óczének szolla,
Ah én ędes óczém mely bolond vagy monda,
Ezzen ifiufágban meg halz nagy bánat mia.

Tudatlan vagy te még házafság dolgába,
Mely drága magzatok leznek házafságba,
Az te fogadáfid legyenek heyába,
A te meg hólt feriődnek nincz már reád gögya.

Nagy tőkélletesfleg immár igaz elég,
Lám mennij sok kerőijd voltak ez ideíg,
Senki el nem haytod tegőd erről eddíg.
Miért tartaz ellent szerelmődnék mind ęltíg?

Ved efdődbe miczoda föld kire ióttünk,
Minden felől vagyon gonoz ellenfegűnk,
Báttiádtúl-is vagyon nagy fenyeketélünk,
Hifzem hog Istentúl vagyon ez mj vendégűnk.

Nem alá valo nemzet-is az mint láttiuk,
Ha házafságodat ez emberrel láttiuk,
Ez vtán-is soha ez dolgot nem bánnyuk,
Mindé hirűnk neuűnk az Eghbe magaztallyuk.

Czak alig várhata Királyt hogy felkellyen,
Már el bátorodot Afzzony szerelmében,
Kezen fogua hordoza Királyt az ház kőzben,
Szépen rakot várát mutogatta keduében.

G Tétete

Tétete vyonnan más gazdag vaczorát,
 Szűue fzerint kiuánnya az Királynak izauát,
 Efze veszet esmeg meg beszéllye Troiát,
 Eyel nyughatatlan forgata nagy tűz langiát.

Reggel harmad napon vadázni készülé,
 Eő ágyas hazából ki iőue őltözue,
 Nagy gazdagfág mia vgyan ragyag szijne,
 Nagy fok nép s leány, atzzony, ő körülé.

Ott lám azt sem tudgya mint lépiékà földre,
 Széles boglárockal ruhayát fel kötötte,
 Arany szál hayackal haya ekőfsülue,
 Az ő modgyok fzerint az szélnek ereztette.

Ime lőuő nijla bé rakot tegzébe,
 Szép drága kőueckel fēnlík tündöklésbe,
 Keskeny derekára azt fel őuedzette,
 Egy őltözőt lóra mint egy vitéz fel űle.

Am kezébe véuē aranyas Dárdáyát,
 Troiaijaknak-is hozata louakat,
 De főképpen Királynak egy ieles louat,
 Kis Iulusnak-is hozata egy szép louat.

Nagy királij móddal ott el indulának,
 Ime egy erdőben mikor vadáznának,
 Nagy zuggással egghől fzelek indulának,
 Menydörgés, czattogás, nagy kőesők iutának.

Vadázást el hadgyuán ők mind el ozlának,
 Az kő eső előtt hegyben budofsának,
 Dido afzzony Királllyal ketten valának,
 Egy kőszikla alá zapor előtt állának.

Szerelemnek tűzét touáb nem túrhete,
Æneas királlyal mindenről beszéle,
Minden akarattiat ott ő meg tókéle,
Immár ferie vagyon kin oly igen örüle.

57

Vala ifiu Király Mauritaniába,
Ki kiuánnya vala Didot házafságra,
Meg halla ez dolgot hertelen hazába,
Iupiter Istennek könyörge busultába.

Ez dolgot felséges Iupiter látodé?
Hatalmafságodat lám minden rettegi,
Egy Afzoniállat mij földünket éli,
Máfunnat budosot ide nem boszzuságé?

Nem gondolta velle valo ió tétünket,
Hátra vetette az én bizony beszédömet,
De más iöueuénnek im inkább keduezet,
Tekéncz kegyelmessen én áldozat-tétömet.

Iupiter meg halla ennek könyörgéset,
Mercurius angyalt küldé mint köuetét,
Carthagoba vigye ez ily köuetséget,
Æneas királynak mondgya ez izenetet:

Ez idegen földön de miért mulatna,
Hogy nem iutt eszébe ő igért országa,
Nem ily feleséget Isten néki adna,
De az kinek magua ez világot el birna.

Nem szánnyaé eddíg valo budosását,
Eő ió hire neuének meg alázását,
Eő kiczin fiának igért birodalmát,
Mely szép Leány vária oda bé önön magát?

llcnd

G ij Siet

52
Siet Mercurius Carthagoba menni,
Hát Æneas kezdet igen epeiteni,
Parduz es Orozlán bőrében forgódni,
Kinek gondgya vala olyban már töreködni.

Köüete Istennek hertelen szolleita,
Mind ez köüetszeget bezéllete vala,
Kin magában Király vgyan meg ayúla,
Haya meg borzada, es vgyan meg némúla.

Az mint czeleködnék magában gondola,
Mi módot talállya az el indulásba,
Hogy szép ifelege azt meg ne tudnáya,
Nagy vakmerőképpen titkon szolgáljt hiua.

Régi fáratfágot elő kely vennenek,
Hayokat czinálni hamar siefetek,
El kellyene mennünk ha mi módot lelek,
Mi legyen szándékünk ingyen se bezéllyetek.

Titok de nem lehet az Szeretők közöt,
Az szerelem ki kiálttia magát nép közöt,
Szómérem, tizteffég nincz az félék közöt,
Ezt sem titkolhatták szerelmes Dido elöt.

Az jó Afzzony ime szüüében dobbana,
Szerelmes Wrának bátorfággal szolla,
Te-hozzád mit hallok firua bezél vala,
Hittedé hogy töllem dolgod reytue volna?

Gondold szerelmemet mely tehozzád vagyó,
Hútód, tizteffégöd, tudod nállam vagyon,
Eröttöd meg hallok ha ez szándékod vagyon,
Akary-is nem mehetz az Tel-is raytad vagyon.

Istenekre

Istenekre es az te hűtődre kerlek,
Miczoda az oka nem szeretzé kerlek?
Az én ió-tetőmet gondold azzon kerlek,
Ez igyeközettel ne ölly meg azzon kerlek.

Nem leszen már neköm semmi tizteffegem,
Az eghbe fel hatot vala én ió hirem,
Meg hólt temiattad én szómérmességem,
Kinek hadz már engöm szerelmes vendégem.

Inkáb mit gondolnék te el-menéfsöddel,
Czak hadnál engömet egy szép kis vendéggel,
Eöruendözne lelköm látek szörzészéuel,
Ki hasonlo lenne az tónnön szóméllyöddel.

Háboroduán Király felele Didonak,
Az te ió-tetedről hálát nem adhatok,
Ne fély kerlek soha mert meg nem tagadlak,
Az hatalmas Isten elöt tegöd meg áldlak.

Az én menéfsömet tölled nem titkoltam,
Söt meg szüüömben-is soha nem gondoltam,
De az Isteneknek akarattiok raytam,
Mely ha nem vnszolna vy Troiát itt rakatnám.

Engöm fok intéffel más országba hinak,
Felséges Iupiter es mind az Sybillák,
Abrázattia rettent álmában Atiámnak,
Ne fogiam meg szerenczeyét kis fiamnak.

Reyam ezokaért most ne haragodgyál,
Mert kételen vagyok, es ne buslakodgyál,
Mig az Isten eltet engöm világáual,
Tegöd meg kereslek nagy fok fáratfágockal.

Ortáyát az földre Afzzone le fordeita,
Láta szép Izauáual hogy femmit haználna,
Az mit tuda haraggal szollani foga,
Te hűtetlen látom akaratom mi volna.

Sírásom, kéréssem, szerelmem meg nem hayt,
Egy budoso valál adék lako házat,
Es mint bolond neköd adám országomat,
Ennél nagyobb ez, mert adtam én magamat.

Az mellyeket mondaz nem hiszem azzokat,
Mint ha igen tudnák Istenek dolgodat,
Ahól meny el bátor végy gazdag országot,
De meg látod én-is fegyuerrel lézlek raytad.

Raytad boszzút állok az én életömben,
Ha vgy nem árthatok veszek ördögsejben,
Vgy-is háborgatlak egész életömben,
Halálom vtán-is reyád iáron az lelkem.

Sok beszédek közöt Afzzone el ayúla,
Szolgáló leányok ölben viuék ágyra,
Király kösferedék sírata magába,
Czokolgata, szána, kételen el indúla.

Igen nagy bánattal az hayókra szálla,
Afzzone egy időre fel ebredet vala,
Az ő atiafiát Anna aszzont hiua,
Tenger felé Király vtán hamar boczáta.

Tudodé édes Néném mint szerettet tégöd?
Minden titkait inkább ielentötte neköd,
Talám inkább meg fogadgya te beszédöd,
Kisírczük meg egéször csak azzon kérlek tégöd.

Az

53
Az én keuély ellenfegőmnek ezt mondgyad,
Nem én gyuitottam fel tűzzel erős Troiát,
Es nem én öltem meg az ő ageb atiát,
Hog semiben nem fogadgya meg az én szomat.

Mit fut oly erőssen könyörüllyen raytam,
Hogy házasom legyen nem kérem immáran,
Sem hog értem ne mennyen az Olaz országban,
Czak keués ideig maradgyon még szallásán.

Az én bánatomat talám el feleytem,
Nyárra keluén bátor szabadon el mennyen,
Mert ha meg nem marad magamat meg ölem,
Mit haznál az vtán halálommal élteben?

Nagy gyorsan Anna afzzony ott el indúla,
Szép szoual s haraggal de semmit haznála,
Dido afzzony még-is nézi ha láthattia,
Hogy meg öllye magát ő szüüében el szána.

Nényét szüue szakadua oly igen vária,
Köuetsegből Anna monda el költ volna,
Kezét özue czapuán fualkodik vala,
Agyas házba futa artzúl ágyra borúla.

Nagy szerelme miat Király abrázattiát
Aranyual, sománczal az Æneas királt,
Fel iratta vala raggada az táblát,
Magához szoreituan vgy firattia ő-magát.

Süllyedék hogy veszéek iayal mondgya vala,
Immáran mit tegyek houá legyek mondgya,
Róstellem, szégyenlem, csak szómóm-is láffa
Feyem fölöt valo eghet mert meg hóltam ma.

Semmire

56

Semmire nem kely már szépség es afzonság,
Bár ne adta volna menyey királyfág,
Hogy az mij partunkra Troiaj királyfág
Ki szálhatot volna neköm örök szidalomsfág.

Szépét nyerek az én házafulásomba,
Vallyon houa mennyek szégyenségem mia,
En fok kerőijmnél vagyok meg vtálua,
Kiket én meg veték azért iob meg halyak ma.

Sok siralom mia feye meg hiuúla,
Afzzu fát hordata hogy áldoznék monda,
Eő Sicheusnak kardgyát im elő raggada,
Eönnön maga az fát egy haynalba meg gyuita.

De nám nagy vakmerön az fákra fel álla,
Az meg irot táblát tēué talpa alá,
Altal wte magát le esék az fákra,
Kin az város nepe erőffen remúlt vala.

Iaygatás es sírás ez dolgon ott nagy lén,
Anna afzzony halla hertelen futamék,
Eő szép gyenge óczére nagy iay szoual esék,
Testét az palotában leányok emelék.

Didot vetet ágyra mikor tótték volna,
Ortzáyát ő Nénnye so cká czokolgata,
Egyfzör Dido afzzony szómét rá fordeita,
Gyenge karián háromszor emelkődöt vala.

Ott magát nem biruán szépen erezkódek,
Világkol eckepen Afzzony el ki mulék,
Lelke az Plutohoz pokolba vitetek,
Haya, kórme Czygán módra el metéltetek.

Mind

Mind egész éltében Anna afzony lra,
Minden nap az hayát, kormét ó iaygata,
Eő-maga ortzáyat s hayát meg szaggata,
Onnat marat az mód az szegény Czygánokra.

Aeneas királynak erről hir éiközék,
Sietuén vitorlákat szélnek ereztének,
Sicilia felé hátra cuezének,
Nagy fok eztendőkre Olaz országot érek.

ÖTÖD RESZ.

Aeneas hada Olaz országban, es halála.
Sok Királyokrol Czaszár: &c. notaiára.

GYakran hallotátok Hystoriát,
Ez dologrol irot derék Cronikát,
Es az földnek hátán Wraságokat,
Mellyeknek meg mondom nagy czudáyokat.

Nem vélem hog erről még semmit szoltam,
Romának hatalmát fokszor gondoltam,
Pogán és szent irást fokat oluastam,
De mását ennek én még nem találtam.

Oly ha Sido ország nagy hatalmas vólt,
Tórok Zulymánt-is láttuk már mi vólt,
De Romának hogy valaki paranczolt,
Ez ideig senki nyakon nem szántot.

Nagy hatalmas Wraak Romában voltak,
Kik benne születtek, de bölczek voltak,
Eő birodalmokat másfra nem biztak,
Minden Monarchiát fellyül halattak.

H Vallyon

Vallyó s mit nyert raitok nag Sándor király?
Egyfőzör adót adot ió akarattal,
Soha nem birt vélek az hires Király,
Lappongat előtte sok pogán király.

Pogánok nag sokszor látuan hatalmát,
Czudálkozuán itélék ez nagy Romát,
Nem embernek mondták előb lakóyát,
De Istennek hitták Roma rakóyát.

Saturnus egy feyedelem vólt volna,
Olaz ország földén mely lakot volna,
Kinek iámborfágát módgyák vólt volna,
Semmi külömbfegyet nem enget volna.

Eltek közönfeggel egy kerefeket,
Szolgálást, vér ontást az nem engedet,
Egyaránt hadta fő néppel kőz rendet,
Ackor mondgyák régi aranyas időt.

Tulaydon neuére az földet hitták,
Az Capitoliumot ackor rakták,
Hólta vtán Királyt Istennek hitták,
Picus, Fauus, Latinus, vgy származtak.

Királyfágban ezzek is éltig voltak,
Szollásfok föld népnek mint Deákoknak,
Most is Romában hasonloúl szolnak,
Czak valamenijre hogy ottrombúltak.

Vagyon mostan is oly fele kereztien,
Istent ki dicziri czak deák nyeluen,
Azt tudgya hogy czak azt kedueli Isten,
De honnan vótték fel im meg mondom én.

Egy

Egy néhány száz ió eztendõ mulásban
Iártak Apoſtalok prædikállásban,
Chriſtus igeiével mentek Romában,
Sokat meg õltek ott mindennél tuduán.

Róllok õ-magában el nem feletkõzék,
Paranczola Latinus hogy bé iúnének,
Király székiben ott õ le wltépék,
Troiaiak eſzõffen néki kõszönének.

Eõ nyomórúlt voltokat budoſtokat,
Meg beſzéluelén Iſtennek akarattiát,
Kegyelmet kérenek és lako házat,
Nem ſzégyeneitik meg népét orſzágát.

Igen ſzép ayandékot hoztak vala,
Æneas neuével ki adták vala,
Latinus leánya ſzerenczeyét vária,
Sziligy kegyelmével nekik így ſzolla:

No hatalmas Iſten hozot tûtõket,
Adgyon azért néktõk ió ſzerenczéket,
Iúion bé Királytok fogia kezõmet,
Akarok tû-néktõk elõmenetet.

Czuda fok ieleket én láttok vala,
Leányomnak ki lenne házas-tárſa,
Hiſzem hogy Iupiter ezt így akarta,
Lauiniám hogy legyen Æneas tárſa.

Am ió keduel õket ayandékoza,
Louakat gazdag ſzerſzámokat hozata,
Æneasnak ſzekereket boczáta,
Iulusnak-is arany lántzokat adà.

Vala nagy boszzúban Leánnak anya,
Hamar város kapuyát fel vonyata,
Latinus királyra artzúl támada,
Siruán átkozoduán így kiált vala:

Tartot gyermekódet hogy iól adtad el,
Nyakát ez mai nap ám mint vágtd el,
Iőueuény latornak mint arultad el,
Engőmet-is velle te ma meg őltél.

Az Troiaj Páris ez lészén nekünk,
Ki mia onnan-is ki veztek ezzek,
Hop mijés magunknak mely nagyot nyertünk,
Toluaj módon kapiák el ez leánt tőlünk.

Mely iámborúl Turnus kiuánta tőlled,
Nem idegen vólt az de sőt nemzeted,
Minden nemzettségének hirét esmerted,
Meg-is ez el futot inkább kedueled.

Im ezzennel lássuk ez szép menyegzőt,
Bor helyen igyanak ember véreket,
Ki futuán hazából küldé kőuetet,
Turnusnak ezzeokról adà hireket,

Mikor imezt Turnus hallotta volna,
Boszzúya haragia el fel bozdúla,
Nagy hertelen hadat ő fel-támazta,
Segeitűget nagy fok felől kért vala.

Pogány Mezentius az Tuscyából,
Ennek fia Lausus Agillinából,
Harmad Auentinus Hercules magbol,
Camilla aszzyon-is vala Volscából.

Vgyan el amúltak az I ROIAIAK,
Czak LATINVS vala ő biztatóyok,
Ki fok népet adà az Æneasnak,
Viz parton egy kastélt ök czinalának.

61

De lám paranczola Latinus király,
Siessen el menni Æneas király,
Latiumban lakik Euander király,
Adgyon fegeitseget ió szomszéd Király.

Eő gondgyát viseli addíg az hadnak,
Engede Æneas paranczolatnak,
Fel serdült luluft hadgya az Királynak,
Míg ő táuúl lészzen iól forgodgyanak.

Nem kely lám nyugodni az Æneasnak,
Eyel nappal euezésben valának,
Palantheum városhoz mikor iutának,
Lako helyre az Euander királynak,

Sok könyhullatással könyörge Király,
Nyomorulságát beszéluén s irással,
Könyörüle s szána az iámbor Király,
Latinuft-is nézuén fegeite Király.

Király mellé adà az önnön fiát,
Æneas sietuén látá kastélyát,
Sok helyen le vonták immár az falát,
Czak Itten tartotta fokszor táborát.

Oly vakmerő ellenséggel hartzola,
Rettenetes lén az hadnak forgása,
Czudáltattia szörnyű voltát Cronica,
De minden dolognak czak ez sommáya.

H iij Gyöze-

Győzedelmét vének az Troiaijak,
 Egy néhány Királyok ott meg hallának,
 Turnus egyfőzör el szókék sullyán hartznak,
 De végre meg ölék az Troiaijak,

Ez lén Æneasnak másod hazája,
 Melybe nagy vér-ontás nélkül nem szálla,
 Latinus Ipáual szőrzésbe álla,
 Szabadon boczáta már az városba.

Nagy kiáltások városban esének,
 Nem kely ide iüni olyan embernek,
 Ki miat országgal infégbe estek,
 Sőt halálíg néki meg nem engednek.

Tön czititást iámbor Latinus király,
 De nem gondolának semmit szauáual,
 Azért ostromlatta Æneas király,
 Nem fok napra szót adának városbol.

Ezzen meg rettene Amata aszzony,
 Fel-akazta magát Királyne-aszzony,
 Sok ország rettene ez czuda dolgon,
 Nagy fok ellenség lén meg hodulásban.

Feyét haytogata Latinus király,
 Sokat tanáczkozot fő Olaszokkal,
 Követeket küldé ió akarattal,
 Æneast bé várnák minden hadáual.

Űlének louakra reggel másod nap,
 Æneas indúla városhoz az nap,
 Mind az egész hadánál Király magasb,
 Iulus-is forgodék had elöt az nap.

Raytok az Olaszok oh mint czudálnak,
Vén Latinussal fő népek valának,
Eleykbe szép móddal indulának,
Nagy szerelmes-képpen kezét nyuitának.

Oly igen köueti Latinus fiát,
Meg boczás ió fiam kéri Æneast,
Engöm ne vély haboruságnak okát,
Dehiszem iól érted mindennek okát.

Rayta boszzút állot hatalmas Isten,
Íúy bé te házadba örökségődben,
Meg adom te-nékód az mit régenten
En ígértem vala ide iótődben.

Ezzekre Æneas király felele,
Edes Atiám mindent értettem ebben,
Nem te voltál fő oka ez veszélben,
Isten így akart hozni engöm éz földre.

Igy beszéluén mentek vala bé házba,
Azzony-népek s leányok fok ablakokba
Ki omlottak vala az nagy czudára,
Minden vigafsággal piatz zeng vala.

No végre az szép Szúz el bé indúla,
Ekőssen bé lépék Király leánya,
Számptalan szolgálo hoszzan vtánna,
Vidam tekéntetű szép leány vala.

Feyedelem Æneas mikor látá,
Eő-magában rayta fokat czudála,
Nem semmi Turnusnak vakmerő volta,
Ily széplégért adta magát halálra.

Eő vén

Eő vén Atia leánt ám kézen foga,
Aneas királynak szépen ayánla,
Sok wduözleteckel őket meg álda,
Kit Troiaj király jó keduel foga.

Réggi hű szolgáyát ottan szolleita,
Achateffel ayandékot oztata,
Szép Lauiniának ruhákat adà,
Az mellet gazdag arany lántzot adà.

Troiából ki kapot gazdagfágokból
Tiztele Ipayát királij paltzáual,
Priamustúl marat arany kupáual,
Eő magát ayánla szolgálattiaual.

Sőt mely nagy gazdagon az menyegző lén,
Egy város élteben el fel készült lén,
Szerelmében mert hogy felesége lén,
Olaz nyeluen neue Lauinium lén.

Eő élteben hólríg nagy jámbor vala,
Mint törődöt ember végre meg hálà,
Iulus s Ascanius fia marada,
Alba neuó várost az rakatata.

Rólla marat vala két fiu magzat,
Amulius s Numitor birák Albát,
Amulius el wze őczét Numitort,
Hogy inkább ő birhassa birodalmát.

Oly szép Leánya Numitornak vala,
Kit Rheának hittak, Báttia gondola,
Magot ne foghatna őcze leánya,
Ki miat el vezne ő királyfága.

Gonoz

Gonoz akaraból fenki ne velye,
Eörök szüzeffegre az Leánt küldé,
Mars Istennek Claftromába azt küldé,
Az Napnak fenyé az vtán el vesze.

Oly szép két magzattia ackor lett vala,
De nem tudgyák kitül származot vala,
Ez nagy czudán Király bánkodik vala,
Titkon két gyermekért bé küldet vala.

Kegyetlenül Leánt élön temeté,
Gyermekeket vízbe vetnie küldé,
De az ember ki azzokat el viué,
Egy-más mellet víz parton ám le téué.

Azzokra talála egy nőstén farkas,
Szayába fel falà őket mint okos,
Kis kölykeij közzé viué az farkas,
Teyén fel neuelé igen irgalmas.

Nyai iuhual egy páztor nem meszze vala,
Honnan mint éh állat iuhot kap vala,
Az páztor Faustulus kergeti vala,
Egyfzör az álomra szintén talála.

Tiztes Gyermekeket hogy látta volna,
Oly igen magában raytok czudállá,
Kiket ő ólében vin az szállásra,
Remusnak s Romulusnak neuzte vala.

Valának immár iól fel serdült korban,
Toluayok budosnak vala határban,
Gyakran szoktak vala kapdosni iuhban,
Vigyázának ketten az iuh kofárban.

Söt egyfőzör toluayok rohantak vala,
Remuſt meg kötőzuén el kapták vala,
Amilius királynak vitték valá,
Hogy toluay fi volna arúlták vala.

Tiztet már tart vala Királynak őcze,
Kit az királyfágért régen ki vere,
Vduar biro Numitor király engette,
Az gyermek Anyának atia ennijbe.

Ennek adá Remuſt hogy meg büntesse,
De ő ifiu voltán az könyörüle,
Socká ő hazában el reytegete,
Annak abrazattiát gyakran fzőmlele,

Söt Numitor egyfőzör kérdezni foga,
Honnan valo volna néki meg mondgya,
Ifiu meg beszéle az mint hallotta,
Erdőben az farkas minket tartotta.

Téſt vér atiafia hogy még egy volna,
Iuh kofárban egy páztornál ki volna,
Kiket farkas álól el hozot volna,
Es az iuhok teyén fel-tartot volna.

Vig ſzüuel Numitor még-is vgy kére,
Ier el vellem fiam vgy mond az helyre,
Mutasd meg énnékőm Iuh hól legelne,
Akarnám az páztor vellem beszéllene.

De mely nag örömmel ők mennek vala,
Mikor az Iuh-páztort meg lelték volna,
Ideyét dolgának értötték volna,
Romuluſt-is Numitor el hozta volna.

67

Ismere Numitor vnokajnak,
Páztorokat hűttel ott fogattaták,
Czak legyetek vellünk ilyen szollának,
Királyt meg ölhettiúk czak akariátok.

Nag Wracká teszünk feyenkint túteket,
Mert mij vagyunk az királij nemzetek,
Minden birodalmok minket illetnek,
Ezt haluán Páztorok fokban gyűlének.

Ebben hir lén egéz ország népének,
Íó reménség mia melé ióuének,
Amulius halla kétségbe esék,
Nem fok viadallal ötet meg ölék.

Parttián Tyberisnek hól vettettek,
Két felől az vizen várost szórzének,
Hét igen nagy hegyet bé kereitének,
Mezöt s szánto földet benne szórzének.

Leányokat szomszéd földről kapának,
Sabiniból erőuel házafulának,
Páztorokkal Királyyok le szállának,
Száz tanácztot Ariák valasztatának.

Ez lén az nagy Roma ez mai napíg,
Kit fenki meg nem birt még ez ideíg,
De soknak paranczolt mai oráíg,
Kikben meg neuezni nem nyugszom addíg.

Czuda mely hatalmas Athena vala,
De semmit Romának még sem árthata,
Lacedemon város néki meg hayla,
Sándor fő városi halgattiák vala.

Tauria,

68

Tauria, Gallia, és Brithania,
Nagy Asia, Colchos, és Arabia,
Meotica, Lydia, és Thracia,
Illyria, Pontus, Lusitania.

Igen rettegte őtt bölcz Görög ország,
Thot ország, Magyarok, s Szereczen ország,
Carthágo, Cyrene, Ægyptus ország,
Nagy két Német ország s Francia ország.

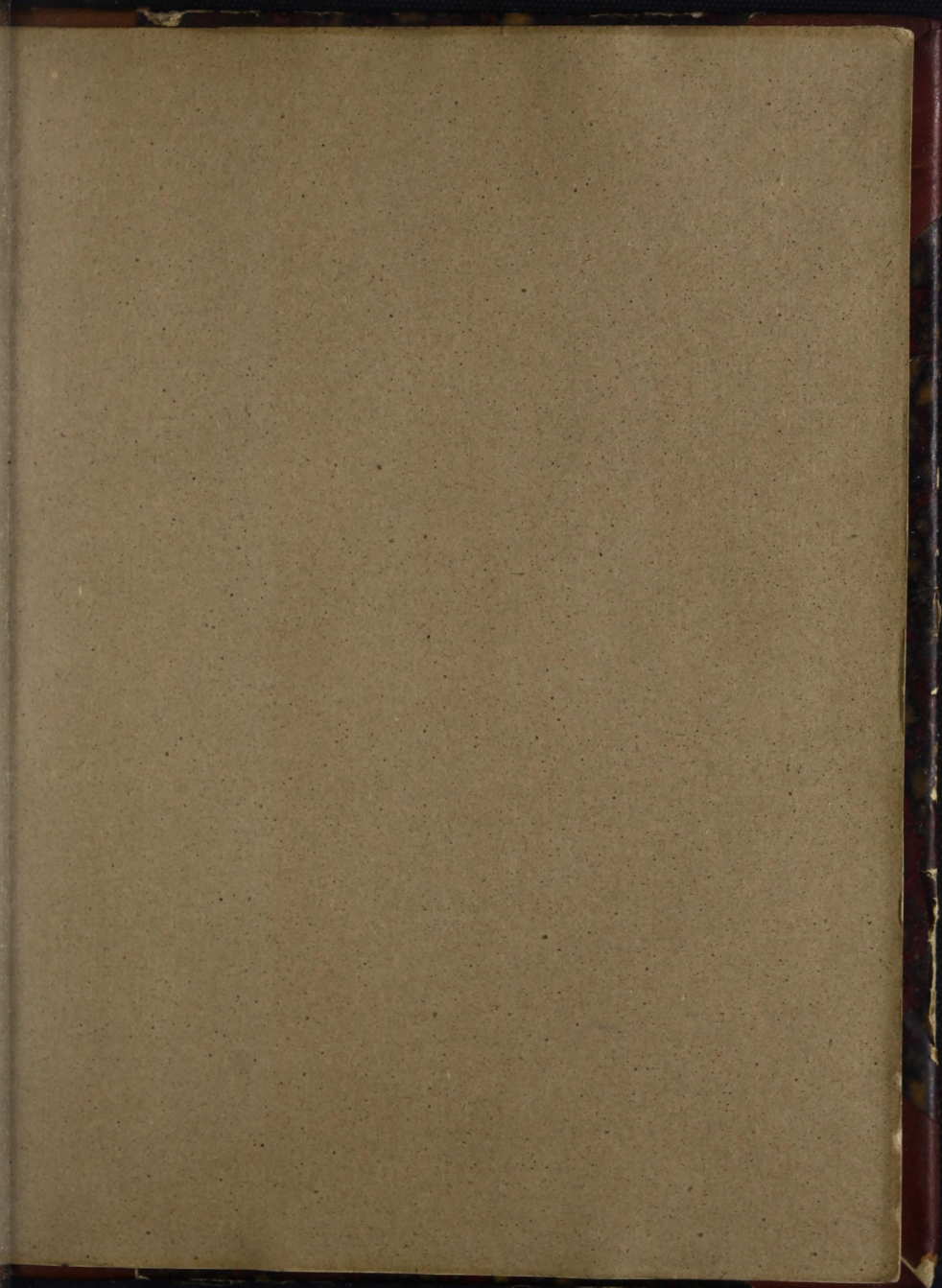
Többi közöt de iay Sidók országa
Az égh àlat, mint lén onnan romlása,
Huzti Péter kit magában czudála,
Isten rá segéluén mászor meg mondgya,

V E G E.

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

Támas

68

Tauria, Gallia, és Br
 Nagy Asia, Colchos, é
 Meotica, Lydia, és Th
 Illyria, Pontus, Lusita
 Igen rettegre ott b
 Thot ország, Magyar
 Carthágo, Cyrene, A
 Nagy két Német orsz
 Többi közöt de iay
 Az égh àlat, mint lén
 Huzti Péter kit magá
 Isten rá segéluén más

V E C

M. A.
 KÖN

